

Remissyttrande

Datum 2017-01-17

Ert diarienummer: N2016/06470/FF

Diarienummer RS 2016-06709

Näringsdepartementet

Enheten för främjande och förenkling

103 33 Stockholm

N2016/06470/FF

n.registrator@regeringskansliet.se

n.remissier.ff@regeringskansliet.se

Yttrande – betänkande Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72)

Bakgrund

Västra Götalandsregionen (VGR) är sedan 1999 en storregion med ett regionalt tillväxt och utvecklingsuppdrag. VGR har fyra större resurssatta uppdrag: hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur samt ett generellt uppdrag för regional hållbar tillväxt. VGR finansierar med regionala medel utveckling, innovation och forskning inom ovan nämnda områden. Budgeten för det regionala utvecklingsuppdraget är på ca 800 mkr. Förutom dessa insatser sker insatser bl.a. via nationella medel för regional tillväxt (s.k 1:1 medel). VGR deltar även i utformning av program och deltar i programråd för europeiska fonder med regionalt fokus. VGR har kontakter och i många fall nära samarbeten med nationella myndigheter. Västra Götaland är en region med många små och ett antal stora globalt verksamma forsknings- och kunskapsintensiva företag. Fyra av de tio största FoU-företagen i Sverige har huvudkontor eller betydande FoU-enheter i Västsverige och bland de fyrtio största FoU-företagen finns tolv i Västra Götaland, inklusive det företag vars FoU-intensitet växer snabbast i Sverige. Inom flera näringsgrenar finns en nära koppling mellan kunskapsintensiv tjänstesektor och tillverkningsindustri med hög och fortsatt ökande automatiseringsgrad, vilket utgör bas för nyindustrialisering. Flera av näringsgrenarna i regionen är dessutom centrala för hållbar omställning till en mindre fossilberoende ekonomi.

För att Västra Götaland skall fortsätta vara en ledande kunskapsregion är entreprenörskap och kreativitet en viktig förutsättning. När fler ges möjlighet att utveckla sina idéer och starta innovativa företag ökar förnyelse och dynamik i samhället. VGR gör stora insatser på entreprenörs- och innovationsområdet både vad gäller stödjande insatser och företagsfinansiering. De potentiella styrkor och det regionala innovationsstödsystemets möjlighet att bidra till utvecklingen är beroende av en effektiv samverkan med det nationella systemet för utbildning, forskning, entreprenörskap och innovation. VGR vill därför bidra med ett antal synpunkter som utgår från det regionala perspektivet men har nationell relevans.

Sammanfattning

1. Regionala innovationsmiljöer och styrkeområden bör tydligare lyftas som nationella resurser. En tydligare samverkan mellan nationell och regional nivå måste till för att få en effektivare utväxling av samhällets insatser.
2. För att få bättre underlag för beslut och utvärdering när det gäller samhällsfinansierade projekt och verksamheter behöver uppföljningsbara mål och samhällsekonomiska kalkyler utvecklas.
3. Det offentligt finansierade innovations- och företagsfrämjande systemet bör i större utsträckning få till uppgift att driva frågan om ett mer jämlikt företagande där kvinnor och män oavsett bakgrund har lika stora möjligheter att starta företag och driva innovation.

Yttrande

Samhällsutmaningar måste mötas med entreprenörskap och innovation

- VGR saknar ett systemperspektiv i betänkandet vad gäller hur de olika samhällsutmaningarna skall hanteras. Betänkande påvisar att utmaningarna skall lösas med entreprenörskap och innovation, frågan om hur saknas dock. Ett sätt att ta sig an dessa samhällsutmaningar är att skapa innovationsmiljöer som kan fungera som neutrala och öppna miljöer för innovation, entreprenörskap och support för små och medelstora företag. En innovationsmiljö med ”öppna innovationsarenor” utgör en viktig infrastruktur för att mobilisera och samla aktörerna (näringsliv, akademi och offentlig sektor) kring strategiska satsningar inom utvalda samhällsutmaningar. Dessa innovationsmiljöer ska kunna mäkla, rigga och genomföra komplexa projekt/processer som ingen part - näringsliv, akademi och offentlig sektor - själva har möjlighet att genomföra I VGR har vi valt att använda oss av science parks för den här typen av komplexa utmaningar men utifrån den regionala kontexten kan säkert andra lösningar också fungera väl. VGR saknar en nationell finansiering till Science parks.
- I betänkandet anges att sjukvårdens ersättningssystem behöver baseras på prestation och att det tillsammans med konkurrensutsättning i sig gynnar forskning och innovation. VGR vill istället betona betydelsen av att skilja forsknings- och innovationsmedel från sjukvårdsbudgetarna. Vad beträffar digitaliseringen och ”big data” anser VGR att en översyn angående dataskydd och register bör göras för att öka tillgängligheten av biobank och registerdata för fou/foi.

- De större klyftorna mellan resurssvaga och resursstarka grupper i samhället lyfts inte fram i betänkandet, trots att detta är den största globala samhällsutmaningen. Socialt entreprenörskap och sociala innovationer nämns inte som nya vägar till att skapa social sammanhållning, inkluderande tillväxt och ett öppet, inkluderande samhälle.
- Genom upphandling kan nya marknader och produkter utvecklas som kan bidra till att lösa samhällsutmaningar. Offentlig sektor har förutsättningar att gå före i utvecklingen och visa upp goda exempel genom att utveckla kvalité, kompetens, flexibilitet och effektivitet i sina upphandlingar. Ett positivt samspel mellan offentliga behov och näringslivets utbud kan bidra till att både lösa samhällsutmaningar, driva innovation och stärka näringslivets konkurrenskraft. De gemensamma erfarenheterna, både från privat och offentlig sektor grundas ofta i en frustration över att offentliga upphandlingar upplevs som ett hinder för utveckling och tillväxt. Bristande kunskap om offentlig upphandling blir lätt en hämmande faktor och därmed inte det stöd till en hållbar utveckling, innovationskraft och tillväxt som det skulle kunna vara. Lagar och regler inom upphandling tillåter mer än vad som idag är praxis. Det behövs ökad kunskap och nya förhållningssätt. Upphandlingsmyndigheten bör här kunna ta en större roll genom t.ex. att erbjuda program och rådgivning.

Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation

- Innovationsrådgivning inom universitet och högskolor är kvalitetsdrivande för forskning och utbildning, men utgör också en allt mer betydande del i att utveckla näringslivet. Innovationsrådgivare kan tillsammans med forskare möjliggöra ett nyttiggörande av forskningsresultat tillsammans med andra centrala aktörer i innovationssystemet. Det är därför viktigt att skilja på de statligt finansierade innovationskontoren med nationella uppdrag och de innovationsavdelningar (kontor) som byggs upp lokalt på respektive lärosäte som en del i arbetet att skapa värden för samhälle och näringsliv. VGR instämmer i att kritisk massa, rätt kompetens och uppföljningsverktyg är viktiga för att innovationskontoren ska lyckas men det bör inte utesluta lokala resurser på de mindre lärosätena som ofta är en förutsättning för att forskare ska kunna få ta del av det stöd som erbjuds vid de nationella innovationskontoren. Samverkan mellan kontoren och ett effektivt utnyttjande av specialistkompetenser är avgörande.
- Behov och förutsättningar för test- och demonstration är kopplat till var forskning, kompetens och industri finns. På grund av historik finns tydliga geografiska koncentrationer i Sverige när det gäller många av sektorerna inom storindustri, industriella ekosystem inklusive små och medelstora företag samt institut. Nationella anläggningar kan inte placeras var som helst. Regionala initiativ till anläggningar i industrisektor med regional geografisk koncentration borde inte betraktas som regionala utan bör ses och finansieras som nationella initiativ. Västra Götaland har överlägset flest test- och demonstrationsanläggningar i landet (38%) och det är viktigt att de ses som nationella resurser. Vi håller med om att det är bra

att man utreder hur dessa anläggningar kan nyttjas än mer till små och medelstora företag i alla faser.

- Det finns olika uppfattningar om inkubatorers roll och uppdrag. VGR har under många år stöttat åtta inkubatorer i Västra Götaland med basfinansiering via verksamhetsbidrag. Fem av de åtta inkubatorer i Västra Götaland ingår i Vinnovas excellensprogram. Ett antal av dem har via UBI Global listats som de bästa i Europa. Det är tydligt att de akademiska idéerna har minskat till inkubatorerna de senaste åren. Idéflödet totalt till inkubatorerna har däremot inte minskat utan kommer istället från näringsliv, studenter och innovatörer vilket är positivt.

Hur främja den entreprenöriella dynamiken

- Det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland har en tydlig inriktning mot utveckling, innovation och forskning. I linje med tillväxt och utvecklingsstrategin genomförs årligen insatser motsvarande ca 800 mkr som stärker tillväxt och regional utveckling i Västra Götaland. Den regionala förmågan att bedöma behov och relevans tillsammans med den regionala förankringen gör att nationella resurser för entreprenörskap och innovation kan bidra till nytta och utväxling. Det är därför angeläget att den nationella entreprenörs- och innovationspolitiken samspelar med det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet.
- De företagsfrämjande stöden bör konsolidera till färre men mer omfattande program och insatser samt anpassas till regionala förutsättningar.
- VGR håller med om att det i många fall finns behov av att förtydliga målen för företagsfrämjande insatser. Här är det viktigt att inte enbart formulera mål om de långsiktiga samhällsekonomiska effekterna, utan även delmål som är mer av resultatkaraktär. Det tar ofta lång tid innan de samhällsekonomiska effekterna av företagsfrämjande insatser uppstår, i vissa fall 10-15 år. Vanligtvis genomförs utvärderingar efter kortare tid än så. Därför är det viktigt att ställa krav på att det i alla insatser finns en beskrivning av effektlogiken, d.v.s. hur aktiviteter leder till resultat, hur resultat bidrar till delmål samt hur delmålen bidrar till långsiktiga effekter.
- VGR stödjer förslaget att utreda möjligheten att utveckla samhällsekonomiska kalkyler. Samhällsekonomiska kalkyler för främjandeinsatser kan potentiellt användas för både att bedöma om insatser kan genomföras ex ante samt för att utvärdera insatser. Att genomföra samhällsekonomiska beräkningar av främjandeinsatser är, som utredaren konstaterar, komplext. Det tycks inte heller finnas några bra exempel på generiska modeller, varken nationellt eller internationellt. Det är därför viktigt att utreda denna möjlighet.

- VGR är positiva till med förslaget att effektutvärderingar av statliga främjandeinsatser ska göras av en oberoende myndighet. Vi anser att det vid en sådan myndighet, precis som vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, ska bedrivas forskning. Myndigheten bör vara ett stöd till främjandemyndigheter och genomföra effektutvärderingar på eget initiativ eller på uppdrag av regeringen. Vi tror dock inte att det varken är realistiskt eller önskvärt att myndigheten får monopol på samtliga effektutvärderingar.
- Betänkandet saknar ett jämlikhetsperspektiv. Det innovations- och företagsfrämjande systemet bör i större utsträckning driva på en inriktning mot ett mer jämlikt entreprenörskap. VGR anser att den nationella nivån måste ta ett mer samlat grepp utifrån ett helhetsperspektiv. Bland annat saknar vi referenser i betänkandet till den nationella strategin för företagsfrämjande på lika villkor "Öppna upp".
- Betänkande saknar även en problematisering kring vilken roll samhället ska ha när det gäller att främja entreprenörskap och innovation. Är det enbart att främja "spets" eller är det att skapa goda förutsättningar för alla kategorier kvinnor och män, som vill realisera en idé som kan bidra till både egen och andras försörjning?

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiöndirektör